

Sedan ett mål avgjorts i en förvaltningsrätt ska kammarrätten inte på eget initiativ pröva om saken bort tas upp av annan förvaltningsrätt.

Lagrum:

14 § första stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar; 7 § förvaltningsprocesslagen (1971:291); 16 kap. 5 § lagen (2007:1091) om offentlig upphandling; 10 kap. 19 § och 19 kap. 10 § rättegångsbalken; 5 § förordningen (1977:937) om allmänna förvaltningsdomstolars behörighet m.m.

Västtrafik AB (Västtrafik) genomförde en upphandling av bl.a. kundservice. Samres AB (Samres) ansökte hos Förvaltningsrätten i Göteborg om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU, och yrkade rättelse på visst angivet sätt.

Förvaltningsrätten i Göteborg (2012-10-10, ordförande Gunnarsson) avslog på anförda skäl ansökningen.

Samres överklagade förvaltningsrättens dom och yrkade att kammarrätten skulle besluta att upphandlingen fick avslutas först sedan viss rättelse gjorts.

Kammarrätten i Göteborg (2012-10-24, Harmsen Hogendoorn, Falkendal, referent, Lundberg), som fann skäl att meddela prövningstillstånd, yttrade: Av 16 kap. 5 § LOU framgår att en ansökan om överprövning ska göras hos den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande myndigheten har sin hemvist. Västtrafik har sin hemvist i Skövde kommun. Av 5 § förordningen (1977:937) om allmänna förvaltningsdomstolars behörighet m.m. följer att det därmed är Förvaltningsrätten i Jönköping som ska pröva Samres ansökan om överprövning. Den överklagade domen ska därför undanröjas och handlingarna i målet överlämnas till Förvaltningsrätten i Jönköping. – Kammarrätten undanröjer förvaltningsrättens dom och överlämnar handlingarna i målet till Förvaltningsrätten i Jönköping.

Västtrafik överklagade kammarrättens beslut och yrkade att Högsta förvaltningsdomstolen skulle upphäva beslutet och visa målet åter till kammarrätten för fortsatt handläggning. Västtrafik anförde bl.a. följande. Kammarrätten har varit förhindrad att pröva forumfrågan och överlämna målet till en annan förvaltningsrätt. Kammarrättens beslut strider mot förvaltningsprocesslagen (1971:291), FPL, och 10 kap. 19 § rättegångsbalken som bör vara analogt tillämplig i målet. Samres har inte yrkat att kammarrätten ska upphäva Förvaltningsrätten i Göteborgs dom och överlämna målet till Förvaltningsrätten i Jönköping. Samres har inte ens gjort gällande att Förvaltningsrätten i Göteborg skulle ha varit fel forum. Samres har tvärtom valt att väcka talan vid Förvaltningsrätten i Göteborg. Kammarrätten i Göteborg har behörighet att pröva överklaganden från Förvaltningsrätten i Göteborg. Det är inte möjligt för

en kammarrätt att med stöd av 7 § FPL överlämna mål till en förvaltningsrätt. Det är oklart om kammarrätten först kontrollerat att den som inlett målet inte haft något att invända mot överlämnandet. Inte heller officialprincipen ger stöd för ett överlämnande. Kammarrätten synes över huvud taget inte ha beaktat om det funnits skäl mot ett överlämnande, t.ex. att målets avgörande drar ut på tiden. Det kan inte vara lagstiftarens avsikt att Samres, som väckte talan vid fel domstol, ska få en ny möjlighet att få framgång i underrätten.

Samres bestred bifall till överklagandet och anförde bl.a. följande. Samres misstag att ge in ansökningen om överprövning till Förvaltningsrätten i Göteborg var ursäktligt. Det följer av 7 § FPL att en förvaltningsrätts prövning av sin behörighet inte förutsätter yrkande av part utan att den ska pröva sin behörighet ex officio. Rättegångsbalken är inte analogt tillämplig i målet. Det sätt på vilket kammarrätten handlagt målet överensstämmer med vad som tidigare godtagits av Högsta förvaltningsdomstolen.

Högsta förvaltningsdomstolen (2013-06-20, Melin, Jermsten, Sandström, Almgren, Dexe, Hamberg, Brickman, Knutsson, Ståhl, Stenman, Saldén Enérus, Nymansson, Silfverberg, Rynning och Bull) yttrade:

Skälen för avgörandet

Av 14 § första stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar framgår att om det i lag eller annan författning föreskrivs att talan ska väckas vid eller beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol, ska det göras vid en förvaltningsrätt. Ett beslut ska enligt andra stycket överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets ärendet först prövats, om det inte för ett visst slag av mål föreskrivs annat i lag eller förordning. Enligt 16 kap. 5 § LOU ska en ansökan om överprövning göras hos den förvaltningsrätt i vars domkrets den upphandlande myndigheten har sin hemvist.

Finner en förvaltningsrätt eller kammarrätt i samband med att ett mål inleds att den saknar behörighet att handlägga målet men att en annan motsvarande domstol skulle vara behörig, ska enligt 7 § FPL handlingarna i målet lämnas över till den domstolen, om den som inlett målet inte har något att invända mot detta och det inte heller finns något annat skäl mot att handlingarna överlämnas. Överlämnande kan ske mellan förvaltningsrätter och mellan kammarrätter. Regeln är tillämplig då förfarandet i allmän förvaltningsdomstol inleds, men inte vid överklagande från en förvaltningsdomstol till en annan (prop. 1997/98:101 s. 108 f.).

I RÅ 2003 not. 151 aktualiserades frågan om rätt forum för prövning av en ansökan om utdömning av ett av Skattemyndigheten i Göteborg förelagt vite. Ansökningen bifölls av Länsrätten i Vänersborg varefter Kammarrätten i Göteborg inte meddelade prövningstillstånd. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade att skattemyndighetens sätesort var avgörande vid bedömningen av vilken länsrätt som var behörig och att

frågan om utdömande av vitet därför skulle ha prövats av Länsrätten i Göteborg. Högsta förvaltningsdomstolen upphävde kammarrättens beslut och Länsrätten i Vänersborgs dom och överlämnade handlingarna i målet till Länsrätten i Göteborg för vidare handläggning.

Högsta förvaltningsdomstolen gör följande bedömning.

Det saknas för förvaltningsprocessens del en uttrycklig föreskrift av den innebörd som framgår av bestämmelserna i 10 kap. 19 § och 19 kap. 10 § rättegångsbalken. Av dessa bestämmelser följer att om lägre rätt har tagit upp ett mål kan högre rätt inte på eget initiativ ta upp frågan om domstolens behörighet, utom i vissa fall som t.ex. då målet är av sådant slag att det ska prövas av särskild domstol. Bestämmelserna bygger på det principiella synsättet att flertalet regler om domstols behörighet inte är av sådan vikt att de bör leda till att processen i lägre instans görs om för det fall en i och för sig obehörig domstol kommit att döma i saken (jfr Per Olof Ekelöf, Rättegång II, 8 uppl. 1996, s. 41 f.).

Detta synsätt har fog för sig även inom förvaltningsprocessen. Det ligger också i linje med 7 § FPL att, när dom har fallit i en förvaltningsrätt, kammarrätten inte på eget initiativ ska pröva om saken hade bort tas upp av en annan förvaltningsrätt. Det förhåller sig annorlunda om mål avgjorts i strid med sådana behörighetsregler som pekar ut endast viss eller vissa domstolar.

Högsta förvaltningsdomstolen finner mot denna bakgrund, med avvikelser från den rättstillämpning som kommer till uttryck i t.ex. RÅ 2003 not. 151, att kammarrättens beslut ska upphävas och målet visas åter till kammarrätten för fortsatt handläggning.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens beslut och visar målet åter till kammarrätten för fortsatt handläggning.

Justitierådet *Nord* var skiljaktig beträffande motiveringen och ansåg att Högsta förvaltningsdomstolens bedömning borde ha utformats enligt det följande såvitt avsåg styckena ett och två. – Det framgår av ordalydelsen av 7 § FPL och av den redogörelse för bestämmelserna i paragrafen som nyss lämnats att paragrafen är tillämplig endast när ett mål inleds i domstol och att domstolen då kan överlämna målet till en annan motsvarande domstol. En förvaltningsrätt har alltså möjlighet att överlämna till annan förvaltningsrätt och kammarrätt att överlämna till annan kammarrätt. Däremot lämnas inte någon möjlighet för en kammarrätt att överlämna ett överklagat mål till den förvaltningsrätt som kammarrätten anser vara rätt forum.

Rättsfall: RÅ 2003 not. 151.

Litteratur: prop. 1997/98:101 s. 108 f., Per Olof Ekelöf, Rättegång II, 8 u. 1996, s. 41 f.